

EXAMENPROGRAMMA

Diplomalijn(en)	Financieel Administratief
Diploma('s)	Vakopleiding Bedrijfsadministratie & Accountancy (VBA®)
Examen	Management Accounting & Control niveau 6
Niveau	Vergelijkbaar met hbo
Versie	9.0.1
Geldig vanaf	01-09-24
Vastgesteld op	15-08-23
Vastgesteld door	Associatie voor Examinering
Bijzonderheden	Geen

Eind- en toetstermen							
*) = Zie toelichting							
K = Kennisvragen B = Begripsvragen T = Toepassingsvragen A = Analysevragen							
1	Berekeningen in het kader van financiële rekenkunde*)			K	B	T	A
	1.1	De kandidaat kan eind- en contantewaardeberekeningen maken van een reeks bedragen.*)				X	
	1.2	De kandidaten kan berekeningen maken met betrekking tot annuïteiten: <ul style="list-style-type: none"> • aflossingsbestanddelen • interestbestanddelen • schuldrest *) 				X	
2	Berekeningen met kosten en opbrengsten			K	B	T	A
	2.1	De kandidaat kan relevante begrippen met betrekking tot kosten en opbrengsten uitleggen.*)		X			
	2.2	De kandidaat kan berekeningen maken met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> • constante kosten • variabele kosten • begrote bezetting • normale bezetting*) 				X	
	2.3	De kandidaat kan berekeningen maken met betrekking tot variabele kostencalculatie (direct costing) en integrale kostencalculatie (absorption costing).*)				X	
	2.4	De kandidaat kan break-evenanalyses uitvoeren.*)				X	
	2.5	De kandidaat kan de volgende grafieken interpreteren: <ul style="list-style-type: none"> • break-evengrafieken • profit-volumecharts*) 					X
	2.6	De kandidaat kan het bezettingscoëfficiënt van het capaciteitsgebruik berekenen.				X	
	2.7	De kandidaat kan berekeningen uitvoeren met betrekking tot kosten van duurzame productiemiddelen.*)				X	
3	Indirecte kosten en kostendragers op basis van			K	B	T	A
	3.1	De kandidaat kan kostencalculaties maken op basis van de: <ul style="list-style-type: none"> • kostenplaatsenmethode: <ul style="list-style-type: none"> - directe methode - stapsgewijze methode • activitybasedcostingmethode • delingscalculatie • equivalentiecijfermethode • opslagmethode 				X	
	3.2	De kandidaat kan in een concrete situatie beargumenteren waarom voor een specifieke kostenverbijzonderingsmethode gekozen zal worden.				X	
	3.3	De kandidaat kan gemeenschappelijke kosten toerekenen aan producten.*)				X	
	3.4	De kandidaat kan de volgende begrippen uitleggen: <ul style="list-style-type: none"> • gemeenschappelijke kosten • samengevoegde kosten • economisch gebonden kosten • initiële kosten 		X			

4			K	B	T	A
4.1	De kandidaat kan berekeningen maken om tot een onderbouwd oordeel te komen met betrekking tot tussentijdse beslissingen bij duurzame productiemiddelen.*)				X	
4.2	De kandidaat kan berekeningen maken om tot een onderbouwde keuze te komen met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> • productietechnieken of -methodes • make-or-buybeslissingen • buy-or-letvraagstukken • incidentele orders*) 				X	
4.3	De kandidaat kan uitleggen waarom beslissingen met een kortetermijneffect of langetermijneffect worden genomen.*)			X		
4.4	De kandidaat kan berekeningen maken met betrekking tot voorraadbeheer.*)				X	
5			K	B	T	A
5.1	De kandidaat kan de volgende begrippen uitleggen: <ul style="list-style-type: none"> • balanced scorecard • kritische succesfactor (KSF) • kritische prestatie-indicator (KPI) • soft controls • responsibility accounting • incremental en zero base budgeting • top-down- en bottom-upbenadering bij budgettering • Return on investment (ROI) • Residual income (RI) • Economic value added (EVA) 			X		
5.2	De kandidaat uit een onderdeel van de balanced scorecard kritische succesfactoren afleiden en hierbij de kritische prestatie-indicatoren opstellen*)				X	
5.3	De kandidaat kan een masterbudget opstellen. *)				X	
5.4	De kandidaat kan verschillenanalyses uitvoeren met betrekking tot opbrengsten.*)					X
5.5	De kandidaat kan berekeningen maken met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> • Return on investment (ROI) • Residual income (RI) • Economic value added (EVA) 				X	
5.6	De kandidaat kan de volgende begrippen uitleggen: <ul style="list-style-type: none"> • transfer pricing • market based • cost based • dual pricing 			X		

Toelichting op toetstermen	
Toetsterm	Toelichting
1.1 + 1.2	<p>De kandidaat moet de berekeningen kunnen maken op basis van samengestelde interest.</p> <p>De kandidaat kan equivalente interestpercentages berekenen bij verschillende periodes waarover de interest wordt genoteerd.</p> <p>De kandidaat kan de looptijd of het interestpercentage berekenen.</p> <p>Als de kandidaat de looptijd moet berekenen, dan zijn de eindwaarde, contante waarde en het interestpercentage gegeven. Als de kandidaat het interestpercentage moet berekenen, dan zijn de eindwaarde, contante waarde en looptijd gegeven.</p> <p>De kandidaat moet post- en prenumerando berekeningen kunnen maken bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gelijkblijvende renten • veranderende renten • veranderende interestvoet
2.1	<p>De kandidaat kan (het verband tussen) de volgende begrippen uitleggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kosten en offers • opportunity costs, sunk costs, incremental costs en discretionary costs • actuele waarde en actuele kostprijs • opbrengstwaarde en bedrijfswaarde • eng kostenbegrip en ruim kostenbegrip • zelfstandige en onzelfstandige kostensoorten • afschrijvingsmethoden en beoordelen welke methode geschikt is in een bepaalde situatie • variabele kostencalculatie (direct costing) en integrale kostencalculatie (absorption costing) en oorzaken van winstverschuiving interpreteren, differentiële kostencalculatie • beheersbare en niet-beheersbare kosten • hefboomwerking van de productie- en kostenstructuur, indifferentiepunt • break-evenanalyses, veiligheidsmarge, bezettingscoëfficiënt • kostenbewaking en kostenanalyse • marketingresponsibility-accounting • kostenindelingen: variabele en vaste kosten, directe en indirecte kosten
2.2	<p>De kandidaat kan berekeningen maken van/met constante kosten en variabele kosten, waarbij de variabele kosten proportioneel, progressief of degressief kunnen reageren op wijzigingen in de productieomvang of afzet.</p> <p>De kandidaat kan standaardkostprijsberekeningen maken, uitgaande van een begrote bezetting en normaalbezetting.</p> <p>De kandidaat kan capaciteitsberekeningen uitvoeren.</p> <p>De kandidaat kan het ruim en eng kostenbegrip toepassen.</p>
2.3	<p>De kandidaat kan een verschillenanalyse uitvoeren, resulterend in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • efficiencyresultaten • prijsresultaten • bezettingsresultaten (op vaste en variabele kosten) • afval- en uitvalresultaten <p>De kandidaat kan een onbekende berekenen vanuit een gegeven resultaat.</p>
2.4	<p>Ook bij meerdere producten met vaste kwantitatieve verhoudingen of met dezelfde procentuele dekkingsbijdrage per product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ook berekeningen waarbij een minimaal geëiste winst wordt behaald • ook berekeningen met betrekking tot het cash-break-evenpoint • ook berekeningen met betrekking tot de veiligheidsmarge
2.5	<p>Onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezettings- en transactieresultaten • kosten per eenheid product • break-evenpoint • gewenst resultaat • normaalbezetting

2.7	<p>De kandidaat kan de optimale gebruiksduur berekenen, ook op basis van contante waarde. De kandidaat kan de contante waarde van de winst berekenen. De kandidaat kan afschrijvings- en interestkosten berekenen bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lineaire afschrijving • vast percentage van de boekwaarde • annuïteitenmethode • sum of the years' digits • methode van Lewin • methode met periodiek veranderende afschrijvingen • ideaalcomplex <p>De kandidaat kan het percentage berekenen bij de methode Vast percentage van de boekwaarde. De kandidaat kan de nettowaarde van de prestaties berekenen.</p>
3.3	<p>De kandidaat kan gemeenschappelijke kosten toerekenen aan producten op basis van drie methoden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fysieke maatstaf • constante brutomarge • netto-opbrengstwaarde als maatstaf • onderscheid tussen hoofd- en bijproduct
4.1	<p>Te denken valt aan:</p> <p>De kandidaat kan de bedrijfswaarde berekenen op basis van contante waarde van toekomstige werkeenheden. De kandidaat kan berekenen of het voordelig is om bestaande duurzame productiemiddelen vervroegd af te stoten. De kandidaat kan het verlies wegens economische veroudering berekenen. De kandidaat kan berekenen of het voordelig is om bestaande duurzame productiemiddelen te reviseren of te vervangen door nieuwe duurzame productiemiddelen.</p>
4.2	<p>Te denken valt aan berekeningen die betrekking hebben op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • machine vervangen of productie uitbesteden • uitbesteden of in eigen beheer uitvoeren <p>De kandidaat kan differentieel calculeren. De kandidaat kan opportunity costs en/of sunk costs opnemen in de calculaties. De kandidaat kan het indifferentiepunt berekenen.</p>
4.3	<p>De kandidaat kan de relatie weergeven tussen de optimale bedrijfsgrootte, het bedrijfsoptimum en een bezettingsgraad. De kandidaat kan de relatie tussen begrippen horende bij de productmixkeuze uitleggen. De kandidaat kan de relatie tussen begrippen horende bij voorraadbeheer uitleggen.</p>
4.4	<p>De kandidaat kan berekeningen maken met betrekking tot voorraadbeheer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • optimale seriegrootte • optimale bestelordergrootte • voorraadkosten • bestelkosten • bestelniveau • bestelperiode <p>De kandidaat kan een wiskundige vergelijking opstellen om de optimale bestelgrootte te kunnen vaststellen. De kandidaat kan berekenen wat de consequenties voor voorraadkosten zijn als er een beperkt beschikbaar vermogen is en een beperkte opslagcapaciteit is.</p>
5.2	<p>De kandidaat kan met gebruikmaking van het smartprincipe ook van niet-financiële informatie uit de balanced scorecard kritische prestatiefactoren opstellen (zoals ziekteverzuimpercentages, verlooppercentages, klachten, doelstellingen in het kader van duurzaamheid).</p>
5.3	<p>Vragen in het examen beperken zich tot het opstellen van de volgende budgetten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inkoopbudget • productiebudget • verkoopbudget

5.4	De kandidaat kan aan de opbrengstkant een verschillenanalyse uitvoeren, resulterend in: <ul style="list-style-type: none"> • verkoopprijs- en afzetresultaten of verkoopomvangresultaten • marktomvang- en marktaandeelresultaten • verkoophoeveelheids- en verkoopassortimentsresultaten De kandidaat kan de verschillende resultaten interpreteren.
-----	--

TOETSMATRIJS	
Diplomalijn(en)	Financieel Administratief
Diploma('s)	Vakopleiding Bedrijfsadministratie & Accountancy (VBA®)
Examen	Management Accounting & Control niveau 6
Versie	9.0.1
Geldig vanaf	01-09-24
Toetsvorm	Online
Toetsduur	2,5 uur (150 minuten)
Totaal aantal vragen	16-17 (3 open vragen en 8 casussen die uit één of twee vragen bestaan)
Geslaagd bij	55% van het te behalen aantal punten *)
Toegestane hulpmiddelen	Woordenboek, rekenmachine

Eindterm	Toetsterm	Taxonomie van Bloom		Vraagsoort**)		Percentage van het totaal aantal te behalen punten***)		
1	1.1, 1.2	Toepassing		open vraag		10		
2	2.1	Begrip		open vraag		5		
	2.2, 2.3, 2.6, 2.7	Toepassing		open vraag		10		
	2.4	Toepassing		open vraag		0-10		
	2.4, 2.5	Analyse		open vraag		0-10		
3	3.1, 3.2, 3.3	Toepassing		open vraag		20		
	3.4	Begrip		open vraag		0-5		
4	4.1, 4.4	Toepassing		open vraag		10		
	4.2	Toepassing		open vraag		10		
	4.3	Begrip		open vraag		0-5		
5	5.1	Begrip		open vraag		0-5		
	5.2, 5.3, 5.5	Toepassing		open vraag		10-20		
	5.4	Analyse		open vraag		0-10		
	5.6	Begrip		open vraag		0-5		
Overig	Totaal aantal vragen per kandidaat	11-19	Aandeel kennis	0%	Aandeel toepassing	70% - 90%	Aandeel open	100%
			Aandeel begrip	10%	Aandeel analyse	0% - 20%	Aandeel gesloten	0%

*) Iemand met 54,99% van het totaal aantal te behalen punten is niet geslaagd.

***) Een open vraag is een vraag waarbij een kandidaat zelf een antwoord moet formuleren. Bij een gesloten vraag maakt een kandidaat een keuze uit gegeven opties.

****) De percentages kunnen 5% afwijken.